

IQTISODIYOT VA INNOVATSIYALAR ILMIY JURNALI

Vol. 1 Issue 01 | pp. 25-32

Available online <https://x7.tsue.uz>**YOSHLAR TADBIRKORLIGI VA STARTAP FAOLIYATI:
O'ZBEKISTONDA HOLAT VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI****Qodirov Sherzod Mansurovich**

TDIU, doktorant (PhD)

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonda yoshlar tadbirkorligining startap ekotizimdagi o'rni, uni rag'batlantirishning institutsional mexanizmlari va yoshlarga mo'ljallangan qo'llab-quvvatlash dasturlari tahlil qilingan. Mamlakatdagi demografik imkoniyatlar — aholining 60% dan ortig'i 30 yoshdan kichik ekanligini hisobga olib, yoshlar startap faoliyatiga jalb qilish iqtisodiy ahamiyati asoslab berilgan. Ta'lim tizimi, raqamli savodxonlik va tadbirkorlik mentaliteti o'rtasidagi bog'liqlik o'rganilgan.

Kalit so'zlar: yoshlar tadbirkorligi, startap, demografik imkoniyat, raqamli savodxonlik, tadbirkorlik ta'limi, innovatsion ekotizim, yoshlar siyosati.

Аннотация: В данной статье анализируется роль молодёжного предпринимательства в стартап-экосистеме Узбекистана, институциональные механизмы его стимулирования и программы поддержки для молодёжи. Обоснована экономическая значимость вовлечения молодёжи в стартап-деятельность с учётом демографического потенциала страны — более 60% населения моложе 30 лет. Изучена взаимосвязь между системой образования, цифровой грамотностью и предпринимательским менталитетом.

Ключевые слова: молодёжное предпринимательство, стартап, демографический потенциал, цифровая грамотность, предпринимательское образование, инновационная экосистема, молодёжная политика.

Abstract: This article analyzes the role of youth entrepreneurship in Uzbekistan's startup ecosystem, institutional mechanisms for its stimulation, and youth-targeted support programs. The economic significance of engaging youth in startup activities is substantiated considering the country's demographic potential — over 60% of the population is under 30. The relationship between the education system, digital literacy, and entrepreneurial mindset is examined.

Keywords: youth entrepreneurship, startup, demographic potential, digital literacy, entrepreneurship education, innovation ecosystem, youth policy.

Kirish

O'zbekiston dunyodagi eng yosh aholiga ega mamlakatlardan biri bo'lib, 36 millionlik aholining 60% dan ortig'i 30 yoshdan kichik. Bu demografik imkoniyat — agar to'g'ri kanal orqali yo'naltirilsa — iqtisodiy o'sishning kuchli katalizatoriga aylanishi mumkin. Yoshlarning raqamli texnologiyalarga moyilligi, o'zgarishlarga moslashuvchanligi va global bozorlar bilan bog'liqligi ularni startap sohasida tabiiy ustunlik bilan ta'minlaydi.

Biroq demografik imkoniyatni haqiqiy iqtisodiy kuchga aylantirish uchun bir qator muammolarni hal etish zarur: tadbirkorlik ta'limining yetishmasligi, startap boshlash uchun boshlang'ich kapital topishning qiyinligi va muvaffaqiyatsizlikka nisbatan ijtimoiy stigma. Ushbu maqolada mazkur muammolar tizimli tahlil qilinib, ularni bartaraf etish yo'llari ko'rsatilgan.

Adabiyotlar sharhi

Schumpeter (1934) tadbirkorni iqtisodiy innovatsiyaning asosiy agenti sifatida ta'riflagan bo'lib, uning ijodiy vayron qilish (creative destruction) nazariyasi yoshlar startap faoliyatini tushuntirishda hamon dolzarb [1]. Audretsch va Thurik (2001) yoshlar tadbirkorligining iqtisodiy o'sishga ta'sirini empirik jihatdan isbotlab, tadbirkorlik faoliyatining bir foizga oshishi YaIMning 0,12 foiz o'sishiga olib kelishini ko'rsatgan [2].

O'zbek tadqiqotchisi B.Xasanov (2024) yoshlar startap faolligini blokovchi omillarni o'rganib, uchta asosiy to'siq — moliyaviy, bilimiy va madaniy — larni aniqlab bergan [3]. Sh.Ergasheva (2025) esa oliy ta'lim muassasalarida tadbirkorlik kurslarini joriy etishning yoshlar startap faolligiga ta'sirini baholagan [4].

Tahlil va natijalar

1-jadval. O'zbekistonda yoshlar startap faolligining asosiy ko'rsatkichlari

Ko'rsatkich	2022	2023	2024	2025
18-30 yoshli startap asoschilari (%)	34	41	48	54
Yoshlar startaplarida ayollar ulushi (%)	18	22	27	31
Oliy ta'limda tadbirkorlik kurslari soni	12	28	45	67
Yoshlarga yo'naltirilgan grantlar (mln. so'm)	4200	8900	15600	24300
Yoshlar inkubatorlari soni	3	7	12	18

Manba: Yoshlar ishlari agentligi va IT-park ma'lumotlari asosida.

Jadval ma'lumotlari ko'rsatadiki, yoshlar startap faolligida ijobiy dinamika kuzatilmoqda. 18—30 yoshli asoschilari ulushi 2022 yildagi 34% dan 2025 yilda 54% ga yetdi. Bu ko'rsatkich O'zbekiston startap ekotizimida yoshlarning tobora markaziy o'ringa chiqayotganini tasdiqlaydi. Alohida quvonarlisi — ayol yoshlar ulushining ham doimiy o'sishi.

Oliy ta'lim tizimida tadbirkorlik kurslarining kengayishi yoshlar startap faolligiga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. 2025 yilda tadbirkorlik kurslarini o'tagan bitiruvchilarning startap boshlash ehtimoli ko'rsatkich o'tmagan tengdoshlariga nisbatan 2,4 marta yuqori ekanligi aniqlandi.

Xulosa va takliflar

Yoshlar tadbirkorligi O'zbekistonning demografik imkoniyatini iqtisodiy kuchga aylantirish yo'lidagi eng samarali mexanizmlardan biri. Tadqiqot asosida quyidagi takliflar ishlab chiqildi: barcha oliy ta'lim muassasalarida majburiy tadbirkorlik moduli joriy etish; yoshlar startaplarini moliyalashtiruvchi grant dasturlarining byudjetini yiliga 30% ga oshirish; muvaffaqiyatsiz startap tajribasini kasbiy portfolio sifatida qabul qiladigan davlat siyosatini shakllantirish.

Foydalanilgan adabiyotlar

- Schumpeter, J. A. (1934). The Theory of Economic Development. Harvard University Press.
- Audretsch, D., & Thurik, R. (2001). What's New about the New Economy? Industrial and Corporate Change, 10(1), 267–315.
- Xasanov, B. (2024). Yoshlar tadbirkorligini rivojlantirishning institutsional omillari. — Toshkent: TDIU, PhD dissertatsiyasi. — 31-b.
- Ergasheva, Sh. (2025). Oliy ta'limda tadbirkorlik ta'limining startap faolligiga ta'siri. — Toshkent: IQTISODIYOT. — 74-b.
- GEM. (2024). Global Entrepreneurship Monitor: Youth Report. London: GEM Consortium.
- O'zbekiston Respublikasi Yoshlar ishlari agentligi. (2025). Yoshlar va tadbirkorlik: yillik monitoring. Toshkent.

Copyright: © 2026 by the authors. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-4.0 International License (CC - BY 4.0)